מה לי א"ר שמעון טעמא דר' שמעון משום מחשבה דמינכרא לא פסלה והא מחשבה דמינכרא הוא או דילמא טעמא דר"ש משום דכתיב וזאת תורת המנחה וזבח לא כתיב אמר ליה א) כלום הגענו לסוף דעתו של ר"ש כרבה לא משני ליה משום קושיא דאביי כרבא לא משני ליה משום ב) קושיא וזאת תורת החטאת כרב אשי לא משני ליה משום קושיא דרב אחא בריה דרבא: חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות: בשלמא מנחת חוטא ג) חטאת קרייה רחמנא לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא וגו' אלא מנחת קנאות מנלן דתני תנא קמיה דרב נחמן ז) א מנחת קנאות מותרה נדבה א"ל שפיר קאמרת ה) מזכרת עון כתיב בה ובחטאת כתיב ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה מה חטאת מותרה נדבה אף מנחת קנאות מותרה נדבה וכחטאת מה חטאת פסולה שלא לשמה אף מנחת קנאות פסולה שלא לשמה אלא מעתה אשם יהא פסול שלא לשמו דגמר עון עון מחטאת דנין עון מעון ואין דנין עונו מעון מאי נפקא מינה והא ו) תנא דבי ר' ישמעאל ושב הכהן ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה ועוד ליגמר עונו עונו מעון דשמיעת הקול דכתיב אם לא יגיד ונשא עונו אלא כי ז) גמרי גזירה שוה למותר נדבה הוא דגמרי וכי תימא ח) אין גזירה שוה למחצה גלי רחמנא גבי חטאת ח) ושחט אותה לחטאת אותה לשמה כשירה שלא לשמה פסולה אבל כל קדשים בין לשמן בין שלא לשמן כשרים אלא מנחת חוטא ומנחת קנאות דפסולין שלא לשמן מנלן חטאת טעמא מאי משום דכתיב בה היא ה"נ הא כתיב בהו היא ט) אשם נמי הא כתיב ביה הוא י) ההוא הוא לאחר הקטרת אימורין הוא דכתיב כ) כדתניא אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין הוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר ואלא הוא למה לי ל) לכדרב הונא אמר רב מ) אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לשום עולה נ) ניתק אין לא ניתק לא אמר קרא הוא בהוייתו יהא: אמר רב מנחת העומר שקמצה שלא לשמה פסולה ס) הואיל ובאת להתיר ולא התירה וכן אתה אומר באשם נזיר

ואשם

רש"י

מה לי שינוי קודש כו' [ג:] ושינויא דשני ליה לא מסתבר יב] להו לכ"ש דמחשבה דמינכרא יג] פסל רחמנא שלא יאמרו מותר לשנות: **חטאת קרייה רחמנא לא ישים עליה** יד] **לבונה כי חטאת היא.** (ויקרא ה) מה חטאת פסולה שלא לשמה טו] אף היא פסולה שלא לשמה: **מותרה נדבה.** הפריש מעות למנחת סוטה טז] והוו המעות יותר מן השעורים יפלו לנדבה דהיינו לשלש עשרה שופרות שהיו במקדש והיו נותנין בהן אותן מעות וכשהיה מזבח בטל היו קונין מהן כבשים לעולות הבשר לשם והעורות לכהנים וקרי להו נדבת ציבור: **עון כתיב בה.** מזכרת עון ובחטאת נמי כתיב ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה: **מה חטאת מותרה נדבה.** כדאמר בשילהי ולד חטאת במסכת תמורה (דף כג:) זו מדרש דרש יהוידע הכהן כסף אשם וכסף חטאות לכהנים יהיו דבר הבא ממותר חטאת וממותר אשם יז]הבשר לשם יח] והעורות לכהנים: באשם כתיב (ויקרא ה) ולא ידע ואשם ונשא עונו: **זו היא שיבה זו היא ביאה.** מפרש בתורת כהנים יט) מה ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע. אלמא גמרינן ג"ש כה"ג ואע"ג דלא דמו התיבות הואיל ושניהם לשון ביאת הבית הן ויש לשונות אחרים אבל זה עיקר: **מעונו דשמיעת קול.** דשמיעת קול חטאת היא: **מנלן.** הואיל ולא גמר מחטאת יט]: **דכתיב בה'.** בחטאת נשיא חטאת הוא י) ולא כ] שבא שלא לשמו: **אשם נאמר בו הוא לאחר הקטרת אימורין.** בפרשת צו את אהרן והקטיר אותם הכהן המזבחה אשה לה' אשם הוא כ) והילכך אשם לא איפסיל כא] כשלא לשמו דהא בהקטרה כתיב כב] והקטרה לאו עיקר הוא. וליכא למיפק הוא אשם ולא שנקטרו אימוריו שלא לשמו כג] דהא הוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר כדאמרינן בפ' תמיד נשחט במסכת פסחים (דף נט:) דנטמאו אימוריו או שאבדו לא מעכב כפרה ונאכל הבשר אבל פסח וחטאת כתיב הוא בשחיטה זבח פסח הוא (שמות יב) כד] בזבח נשיא כתיב ל) ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה לפני ה' חטאת הוא: **ואלא הוא.** דאשם למה לי: **שניתק לרעייה.** שנתכפרו בעליו באחר כה] ובחטאת אזלא למיתה וקיימא לן מ) כל שבחטאת מתה באשם רועה ולכשיסתאב ימכר ויפלו דמיו לנדבה ואם כבר ניתק לרעייה שמסרוהו לרועה ושחטו סתם כשר לעולה דהא סתמו לעולה ואין שם אשם עליו כו] דשופרות נדבה נ) [לעולה] כדפי' לעיל: **לא ניתק.** דלא מסרוהו לרועה ושחטו ס) (לשם) סתם לא מתכשר לעולה דעדיין שם אשם עליו ובעי עקירה דליסמטיה כהדיא לשם עולה דכל כמה דלא עקר מיניה שם אשם לא מתכשר: **דאמר קרא הוא בהוייתו יהא.** כז] ע)פסול הוא: **פסולה.** מהקטיר ושיריה אין נאכלין: **להתיר.** חדש: **אשם נזיר.** נזיר טמא מביא אשם להכשיר למנין נזירות טהרה כדכתיב והביא כבש בן שנתו לאשם והימים הראשונים יפלו וגו' (במדבר ו):

אשם

תוספות

חטאת קרייה רחמנא. לפי טעם זה לא היה צריך ללמוד בפ"ק דזבחים (דף ח:) כו] דשמיעת הקול במה הלד ובמסקנא דשמעתין לא קאי אלא יליף לה מדכתיב הוא: **מאי** נפקא מינה הא תנא דבי רבי ישמעאל. בכיסוי הדם (חולין ד' פה.) ובפרק ק) המפלת כח] (נדה דף כב:) משני כט] מדלמי ליה ילפינן לפי שהג"ש מכחישות זו את זו אבל כאן ובהוריו' בפ"ק הורה כהן (ד' ח:) דאפס' לדרוש ל] דרשי' להו ר) לתרוייהו והיא דבפ' התכלת (לקמן ד' מה: ושם) קשיא גבי כבשים מעכבין את הלחם לא] וגמר בן נגם יהיו מיהיו ולא גמר יהיו מתהיינה והתם מצינן למילף תרוייהו דלחם וכבשים מעכבין זה את זה וכן בפ"ב דיבמות (דף ח:) לא מכחשי אהדדי דמצי למילף דמן האב ולא מן האם או מן האם ולא מן האב מיקרי אחווה: **ליגמר** עונו מעונו דשמיעת הקול. אע"ג דשמיעת הקול גופא ילפינן במה הלד בפ"ק דזבחים (ד' ח:) ובעיא היא בפרק איזהו מקומן (זבחים דף נא.) אי דבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בג"ש ולא איפשיטא מכל מקום פריך שפיר לגמר עונו מעונו דשמיעת הקול או נפשט מהכא דבר הלמד בבנין אב אין חוזר ומלמד בג"ש ש) תימה דבהוריות פרק הורה כהן (דף ח:) ת) יליף דלא מייתי אשם תלוי אלא על ספק חטאת קבועה בג"ש דנאמר אשם באשם תלוי ונאמר ואשמו בנבור ולדרבה נילף עונו מעונו דשמיעת הקול דעולה ויורד דהא דבעי למימר א) דמותרה נדבה הוא דגמירי ב) לא קאי וכפ"ק דשבועות (דף י.) אשכחנא דיליף שעיר דראש חדש לב] מעון עונו: **חטאת** טעמא מאי דכתיב בה היא. בכמה דוכתי משמע דילפינן עיכובא בחטאת דכתיב בה היא כאן ובפרק קמא דזבחים (דף י:) בשני מקומות לג] רבי אליעזר אומר אף האשם אמר לו רבי יהושע חטאת נאמר בה היא בשחיטה כו' עד התם חטאת טעמא מאי דכתיב בה היא ותימה דהתם בההיא פירקא לד] (שם ז:) אמר חוץ מן הפסח והחטאת לה] יליף מקראי אחריני ותירץ ה"ר חיים דחד לחטאת ששחטה לשם עולה וחד לחטאת לו] ששחטה לשם חטאת נזיר ומצורע וקשיא לפירושו א"כ מאי פריך לעיל לאשם חטאת נזיר ומצורע תהא כשירה ותלה משום דכתיב זאת תורת החטאת תורה אחת לכל חטאות ויש דוחקים דהכא דריש הוא לעכב היינו הוא דכתיב בשעיר נשיא משום דקאמר בפ"ק דזבחים (דף ה.) ג) אינן לז] כשירין למה הן באין ואמרינן מליט בבאין לאחר מיתה שהם כשרין ואינם מרצין דאשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשיה עולתה ואשם נמי קרב למותרו והשתא אי לאו דכתיב הוא בשעיר נשיא הוה אמינא חטאת נקבה דהיא גופה לא קרבה מותרה אלא לדמים כגון מפריש שתי חטאות לאחריות הוא דפסל רחמנא שלא לשמה אבל שעיר נשיא דהוי זכר והוא גופיה קרב עולה למותרו ליתכשר שלא לשמו כתב רחמנא הוא וכי תימא ליילפו שאר חטאות מיניה בקל וחומר שמא לא ילפינן יחיד מנשיא ועוד י"ל דהוא דחטאת אתא לגלויי אהוא דאשם דלא מעכב כהוא דפסח בפ"ק דזבחים (גם זה שם) ושמא אי לא כתב אלא בפסח לא הוה דרשינן הכי ד) א"נ האי [הוא] דחטאת אתא לגלויי אההוא דמנחת חוטא ומנחת קנאות דמעכב כדדריש הכא ס): **לאחר** הקטרת אימורים. והא דכתיב לח] קודש קדשים הוא דריש בת"כ הוא קרב ואין תמורתו קריבה ולמעט תודה ואיל נזיר דלאו נשחט בצפון ובפרק קמא דזבחים (גם זה שם) פירש בקונטרס דלא ילפינן מיניה משום דלא משמע להו לשמו אלא כשכתב הוא עם שם לט] הקרבה כגון חטאת הוא אשם הוא ואע"ג דכתב אשם הוא אשם אשם [לה'] דריש בת"כ למעוטי אשם נזיר ואשם מצורע מכסף שקלים והא דדריש בספרי בפרשת זאת תהיה גבי אשם מצורע כי כחטאת ו) כאשם הוא פרט לששחטה שלא לשמה נראה דאסמכתא בעלמא הוא: **אלא** הוא למה לי לכדרב הונא. משמע דהוא דכתב לאחר הקטרת אימורין קא דריש והקטיר אותם הכהן המזבחה אשה לה' אשם הוא (ויקרא ז) ולא כספרים דגרסי בפרק ואלו קדשים (תמורה ד' יז:) במילתיה דרבי עקיבא אשם הוא אשם [לה'] הוא ז) (הוא) קרב ואין תמורתו קריבה לבסוף מוקי ליה לכדרב הונא ועוד דבת"כ דריש ליה למעוטי אשם נזיר ומצורע מכסף שקלים: **אשם** שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לעולה. הא תימה אמאי כשר לעולה הא אמרינן בתמורה בפרק אלו קדשים (גם זה שם דף יח.) דגמירי דכל שבחטאת מתה באשם רועה וכי תימא ה"מ לכתחילה אבל בדיעבד כשר אכתי הא דתניא בפסחים בסוף אלו דברים (דף עג.) ובפרק קמא דשבועות (דף יב.) אשם שמתו בעליו או שנתכפרו

מסורת הש"ס

א) לקמן קח. ב) [לקמן מה:] פירובין נא. מכות יג: חולין פה. יבמות יז: נדה כב: יומא ב: שיר ה. הוריות ח: כריתות לב. ג) [זבחים מח. כריתות כב:], ד) [זבחים ה: וש"נ], ה) שם, ו) ג"ז שם יש"נ תמורה יח., ז) יפלו השעורים הנותר מן המעות יפלו לנדבה. לי"ק, ח) [צ"ל ילקח בהם עולות הבשר לשם כו'], ט) [מנורע פרשה ז], י) היא בחטאת שעיר נשיא כתיב חטאת כו'. לי"ק, כ) [ויקרא ד], ל) [שם ז], מ) ג"א ינספיר. לי"ק, נ) [ויקרא ד], ס) [צ"ק קי:], ע) לי"ק, פ) תיבה זו נמחק. לי"ק, צ) ועדיין אשם הוא ולא תוי לאקרויי לאשם הלכך פסול היא. לי"ק, ק) המפלת מה: [ולכאורה כך צ"ל משום דבפרק המפלת כב: לא משני כך ע"ש ואהנם מדתקשו תוס' בדיבור זה היה דפרק התכלת קשה גבי כבשים וכו' א"כ ע"כ גם הנהיה זו לא הועילו אלא צ"ל דל"ל ובמנחת דוכתי יבן כתבי כלשון זה ביומא ב: ע"ש בד"ה הנ"מ ועי' תוס' נדה כב: ד"ה זו סילן.], ר) דרשי' להו פי' ביומא דף ב ע"ב פירשו בג"א. לי"ק, ש) עיין רש"ק שהאריך בכוונת התוס' שלכאורה היא קושית הש"ס התם ע"ש.], ת) המעיין שם יראה דרב אימי בר אבי הקשה קושיא זו לרב ומלאתי כבאר שבע דלא היה הגי' בהוריות לפנים קי.], א) דלמותר נדבה כו' דבפ"ק דשבועות כו' דר"ח עון עון והס"ד. לי"ק, ב) ג"א לה וי"ל אפילו למסקנא דשמעתין קאי., ג) צ"ל אם אינן מרצים למה כו'. לי"ק, ד) יעוד יש לומר דהוא בחטאת כו'. לי"ק, ה) ועי' תוס' זבחים ה: ד"ה מיעט., ו) כאשם. לי"ק, ז) תיבה זו נמחק. לי"ק.

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

שיטה מקובצת

א] כלום הגענו. כלומר לא הגענו. הרגמ"ה: ב] משום. דקשיא וזאת: ג] חטאת קרייה רחמנא. וא"ת מה בכך והלא בפ"ק דזבחים בעי למיגמר חטאת נזיר וחטאת מצורע זה מזה ופריך בכולהו פירכא ולא מצי יליף מהדדי עד דמייתי קרא בכולן לפיסולא והא נמי אי חטאת קרייה רחמנא היכא ילפינן מאידך הא איכא למיפרך מה לחטאת שכן טעון כלי וצפון וי"ל דודאי בחטאת גמורה לא שייך למילף מקרייה רחמנא חטאת דבכך שפי אבל מנחה הרי לאו חטאת שמה אמאי קרייה רחמנא חטאה ש"מ ליתן לו דין חטאת והוי כמו פסוק מיותר עי"ל דה"ק חטאת קרייה רחמנא להיות כמו חטאת בהמה שהיא תתחיה בעשירות והתיא כבר ילפינן בזבחים. מהר"ם: חטאת קרייה רחמנא. וא"ת הלא בפ"ק דזבחים מצריך קרא' לכל החטאות ולא נפיק חד מאידך משום דחטאת קרייה רחמנא וי"ל דלפי המסקנא ניחא דהאי מילתא דהכא אינה עוכבת א"נ אף לכאי רס"ד השתא לא קשיא מידי דבשלמא שאר חטאת ששמן חטאת לא ילפינן מהדדי אלא מנחה כו'. תוס' אחרות: ד] מנחת קנאות מותרה נדבה. אם הפריש מעות למנחת קנאות ונשתיירו מהן לאחר שקנה הכבתה אותו מותר יהא נדבה וניתנין לשופרות המיוחדין למעות נדבה צבור לקנות מהן עולות לקיץ המזבח. הרגמ"ה: ה] קאמרת. עון כתיב בה כחטאת מה חטאת מותרה נדבה והשאר נמחק: ו] כי גמירי גזירה שוה למותר נדבה הוא דגמירי וכי תימא עיין תוס' זבחים דף י ע"ב ד"ה הרי הוא אומר: ז] ושחט אותה לחטאת. עיין זבחים דף ז ע"ב: ח] ההוא לאחר הקטרה. אימורין הוא דכתיב. והקשה רש"י בזבחים הא אשכחן הוא באשם שאינו לאחר הקטרת אימורין דכתיב בסוף פרשת ויקרא אשם הוא אשם אשם לה' גבי אשם תלוי וי"ל דאינו מיותר ואצטריך לדרשה כדפרש"י בחומש אשם לרבות אשם גזילות ואשם שפחה חרופה יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מצורע ת"ל הוא וא"ת לגבי מאי מרבה להו י"ל לגבי שתי שנים וקשה למה לי קרא לרבות אשם גזילות ואשם שפחה חרופה פשיטא דהא כתיב בהו איל מיירי גבי קרבן דכתיב בההוא והביא את קרבנו וגו' וא"ת והא כתיב כי כחטאת האשם הוא וי"ל דלא דרשינן אלא שמואל מאיזורא דהא במנחת קנאות נמי לא כתיב הוא במקום עבודה ותירץ משי"ח דנהי דלא כתיב במקום עבודה פ"מ

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ"ה מהל' פסוה"מ הל"ח:
ח ב מיי' פ"ד מהל' פסוה"מ הל' טו:

שיטה מקובצת (המשך)

ואיל בן שתי שנים וע"ק דמאי אצטריך למעט אשם נזיר ואשם מצורע משתי שנים פשיטא דהא כתיב בהו וכבש בן שנתו לאשם וכבש הוא בן שנה לכך נראה דהא דמרבה והא דממעט היינו לענין כסף שקלים וא"ת אמאי חזית דמרבית אלו וממעט אלו וי"ל דאשם גזילות ואשם שפחה חרופה רמי ליה בשתי שנים מה שאין כן באשם נזיר ואשם מצורע שהן בני שנה א]: ט] רב. דאמר רב הונא אמר רב אשם שניתק לרעייה. כגון שנתכפרו בעליו באחר ואת"כ נמצא ואמר הגזבר שיצא לרעייה עד שיסתאב משניתק לרעייה שנזורו עליו שירעוהו ושחטו לשם עולה כשר דלא הוי אשם אבל אם לא ניתק עדיין לרעייה ושחטו לשם ב) עולה פסול דאשם פסול הוי דאמר קרא הוא בהוייתו יהא אע"פ ששינה שמו בהוייתו יהא ואשם פסול הוא ומהאי טעמא אמר ושחטו לשם עולה דאשם כבש ועולה כבש ודוקא הכא דכתיב הוא הא שאר זבחים דלא כתיב בהו ג) הוא בין ניתק ובין לא ניתק כי שחטו לזבח אחר כשר. הרגמ"ה: י-יא] עיין בהשמטות שבסוף המסכת יב] מסתבר ליה: יג] דמנכרא. שהוא מכוב פסל רחמנא שלא יאמרו מותר לשנות בקרבנות: יד] עליה שמן ולא יתן עליה לבונה: טו] שלא לשמה. כדמפרש לקמן אף היא: טז] סוטה. והוו שעורים מותר מן המעות יפלו לנדבה וכל היכא דאמרי' בתלמוד יפלו לנדבה היינו לשלש: יז] אשם. הבשר לשם אל המזבח ועורות לכהנים: יח] מחטאת. דאפי' מנחת חוטא דקרייה רחמנא חטאת לא ילפינן לה מחטאת משום מעוטא דאותה: הס"ד ומה"ד דכתיב בה. היא בחטאת: יט] ולא. שנשחט שלא לשמו ואי קשיא תיפוק לי דחטאת פסולה שלא לשמה מושחט אותה לחטאת תריץ דההיא למצוה: כ] בשלא לשמו. ואי קשיא אשם נמי כתיב ביה הוא קודם שחיטה בצו את אהרן זאת תורת האשם קדש קדשים הוא לאו פירכא היא דלא חשי' אלא היכא דכתיב אשם הוא דמשמע שישחט לשם אשם: כא] כתיב. הוא והקטרה לאו עיקר הוא וליכא למימר הוא אשם: כב] שלא לשמו. גליון נ"א בסי ישן כת"י אשם נאמר בו הוא אחר הקטרת אימורין בפרשת צו את אהרן והקטירם הכהן המזבחה אשה לה' אשם הוא וליכא למימר הוא אשם ולא שנקטרו אימוריו דהא הוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר כדאמר פ' תמיד נשחט: כג] בחטאת נשיא כתיב: כד] באחר. דגבי חטאת: כה] עליו. דנדבה דשופרות עולה: כו] יהא. ואשם פסול הוא: הס"ד ומה"ד פסולה מהקטיר קומצה ושיריה: כז] דזבחים חטאת דשמיעה: כח] ופ' המפלת. נ"ל ט"ס וע"ש בתוס' דף כב ע"ב ותוס' יומא דף ב ע"ב: כט] משני. הי"מ היכא דליכא דדמי ליה אבל איכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן יש לומר דפסיק אקושיא דעוד א"נ י"ל דהיכא דאין סותרות זו את זו ילפינן אף לא דמי ליה: ל] לדרוש תרוייהו: לא] דגמר בן נגם: לב] מעון עון: לג] מקומות בגמרא דרבי: לד] בההיא פרקא. ד) עי' תוס' זבחים דף ה ע"ב: גמרא דחוץ מן: לה] עיין בהשמטות שבסוף המסכת לו] לחטאת חלב ששחטה: לז] אינן מרצין למה: לח] והא דכתיב וזאת תורת האשם קדש: לט] הקרבן כגון חטאת. גליון וא"ת הא כתיב זאת תורת האשם קדש קדשים הוא וי"ל דלא כתיב במקום עבודה ואז לא דרשינן מינה שום דבר. וקשה להר"ר

א) ועי' בכריתות דף י ע"ב. ב) משמע דגרים בגמ' ושחטו לשם עולה ולכאורה ל"ע דא"כ אפילו לא ניתק נמי דהא קי"ל דאפי' אשם כשר אם שחטו שלא לשמו ואולי דלאחר שנתכפרו בעלים באחר כיון דפסול לשמו פסול נמי שלא לשמו אם לא ניתק. ג) לכאורה היינו תקנתא לה ואת אחר דכשי ניתוק לא נתכפרו באחר וילא אשם ואולי דר"ל דקי"ל בתמורה דף יח דירעה עד שיסתאב או נתפרים נקנה לנפשו וע"ש בתמורה דף יט. ד) נראה דצ"ל בההיא פרקא בגמ' דתן הפסח וכו'. ועי' תוס' זבחים דף ה ע"ב: